

Теслик Н. М. кандидат психологічних наук,
Сумський державний університет,
<https://orcid.org/0000-0002-1564-8323>;
Солдатенко А. В. Сумський державний університет

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ТА САМООЦІНКИ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Розглянуто вплив зовнішніх факторів на схильність особистості до ризику та самооцінку. Експериментально визначено взаємовпливи зовнішніх стимулів різної емоційної сутності на прояв схильності до ризику та окремі прояви самооцінки осіб юнацького віку. Проаналізовані відмінності психічних реакцій на аудіовізуальні стимули різного емоційного наповнення осіб юнацького віку за статтю.

Ключові слова: схильність до ризику; самооцінка; психологічний експеримент; вплив зовнішніх факторів на індивіда.

Постановка проблеми

У повсякденному житті людина перебуває під впливом як усвідомлених, так і непомічених нею зовнішніх факторів. Так само, як і особистість впливає на навколишнє середовище, так і оточення - на особистість. Наприклад вимушена швидкість прийняття рішення, брак часу на обдумування, напружена атмосфера, поспіх та інші фактори можуть докорінно змінити хоча й не погляди кардинально, проте рішення людей та якість їх обмірковування.

Людина мало того, що не може повною мірою контролювати власне оточення, але може виявити схильність до неочікуваних рішень. Тому для вивчення сили впливу навколишнього середовища на особистість, важливо визначити силу впливу зовнішніх факторів на схильність індивіда до ризику. Експериментальний метод дослідження відноситься до базових методів дослідження у психології. Водночас, експериментальне дослідження само собою становить складну систему, яка виявляє специфічні прояви синергетичного спрямування.

Мета статті

Мета даного експериментального дослідження полягала у аналізі впливу стимулів навколишнього середовища на прояви самооцінки та схильності до ризику осіб юнацького віку. Гіпотетично ми припускаємо, що перегляд відео із різною

змістовою складовою має вплив на схильність особи до ризику: відео з динамічним та напруженим змістом підвищить схильність особистості до ризику та зменшить показники проявів самооцінки індивіда, відео зі спокійною змістовою наповненістю, навпаки, детермінує зниження готовності індивіда до ризику та підвищення проявів самооцінки осіб юнацького віку.

Готовність до експериментального дослідження психологічної проблеми детермінується у першу чергу її ґрунтовним теоретичним аналізом. Поняття “ризик” походить від латинського “risicare”, що перекладається “зважитися”. У структурі ризику викоремлюють такі взаємопов’язані компоненти: джерело ризику (певні обставини які передбачають два варіанти перебігу подій: обставина загрози, що пов’язана з втратами або обставина отримання певних переваг, вигод за умови відмови від ризикованої ситуації); об’єкт ризику (те, на що впливає джерело ризику); наслідки реалізації ризику (безпосередній результат, який ми отримуємо після прийняття рішення ризикувати або ні).

Причиною ризику виступає певна подія, вірогідність позитивного результату якої є здатність прорахувати, проте такі фактори як місце і час не можуть піддаватися точному прорахунку. Такі результати

Питання психології

виникають через те, що наше оточення і зовнішні умови є динамічними, які впливають на ризикованість, і разом з тим внутрішні особливості особистості є суб'єктивними. Існують три сторони, які характеризують природу походження ризику: об'єктивна, суб'єктивна та об'єктивно-суб'єктивна [4, 10].

Ризик може бути не тільки суб'єктивним, а й об'єктивним. Якщо людина за своїм бажанням приймає участь у ризикованій ситуації, або обирає вид діяльності, що пов'язаний з ризиком, то у такому випадку можна говорити про суб'єктивність ризику, тобто він пов'язаний із діяльністю суб'єкта. Людина, маючи альтернативу вибору, віддає перевагу ризикованій ситуації. Особа прораховує вірогідність позитивного та негативного перебігу ситуації, після чого робить вибір. Але попри власний вибір, події все одно можуть бути непередбачуваними. До прикладу можна вказати розробку певних ліків, речовин, які ще не були опробовані, їхнє застосування може мати як і гарний результат, що спричинить великий прорив у медицині, але не до кінця вивчені властивості у свою чергу можуть мати непередбачуваний шкідливий та негативний вплив на людину. Об'єктивні ризики ні від кого не залежать. Це може бути неконтрольовані природні явища або раптові події, що не залежать від волі людини. Наприклад, під час польоту на літаку немає стовідсоткової впевненості в успішності рейсу, адже не дивлячись на багаторазову перевірку обладнання існує вірогідність раптової несправності або різке погіршення погодних умов, що у свою чергу може призвести до катастрофи [4, 27].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Залежно від можливості та здатності усвідомлення небезпечних умов людиною і, як наслідок, прийняття чи неприйняття цих умов, переживання ризику змінюється. Т.О. Ларіна у своїй статті говорить, що «з огляду на соціологічну концепцію ризику, представлену в працях Е. Гіденса і Н.

Лумана, коли ми говоримо про ризик, то піддаємо сумніву саму раціональну природу людської поведінки. Якщо результат усіх подій та вчинків можна передбачити наперед, то про ризик тут не йдеться. Ризик з'являється разом із непередбачуваністю, невизначеністю майбутнього. Тобто постає питання про раціональну поведінку людини або раціональне функціонування систем чи інститутів в умовах невизначеного майбутнього» [5, 122].

Є.П. Ільїн стверджує, що невизначеність є типовою ознакою багатьох життєвих ситуацій людини. До компонентів ситуації ризику відносяться: оточуючі, особистісні – особистісні аспекти особистості, її поведінка у певних життєвих ситуаціях та діяльнісні. Сукупність всіх цих компонентів утворює об'єктивно-суб'єктивний психологічний феномен «людина в ситуації» [4,27].

Ентоні Гіденс стверджував, що існує різниця між тим ризиком, який обирається добровільно і тим, який є вимушеним і вбудованим в задану структуру соціального життя або моделі способу життя, до якого належить індивід. Існують певні умови, в яких людина здатна сама обирати ризикувати чи ні власними ресурсами, в тому числі своїм життям. До прикладу можна навести деякі види спорту, небезпечну роботу та ін. Та все одно відмінність між ризиком, на який йдуть добровільно та усвідомлено, і ризиком, з яким індивід зіштовхується всупереч власній волі, часто розмито і не завжди чітко відповідає відмінності між внутрішнім і зовнішнім середовищем ризику [7, 109-143].

У своєму дослідженні А.А. Бунас обґрунтовує зростання ролі особистісних чинників, зокрема, йдеться про екстернальний локус контролю [1, 57]. Є.П. Ільїн говорить про зміщення таких особистісних показників, як самовпевненість та самооцінка у позитивну сторону, внаслідок зіткнення з ризикованими обставинами. Було доведено, що у спортивній діяльності дехто схильний

Питання психології

ризикувати задля того, аби підвищити власну сексуальну привабливість. Вищезазначені приклади доводять те, що ризик не може розглядатися лише у негативному руслі, адже має певні переваги. Велике значення грають причини, що спонукають до ризикованості, та життєві ситуації, у яких люди схильні ризикувати [4]. Це твердження дає підґрунтя для того, аби вважати, що люди, які мають високу самооцінку більше схильні ризикувати за осіб з низьким рівнем самооцінки.

Визначальний вплив на формування самооцінки справляють зовнішні атитюди, оцінки результатів власної діяльності, а також на основі співвідношення реального і ідеального уявлень про себе. Збереження сформованої, звичної самооцінки стає для людини потребою, з чим пов'язана низка важливих самооцінюючих феноменів, таких як афект неадекватності, дискомфорт успіху [6, 632]. Протягом життя самооцінка людини може змінюватися під дією різноманітних факторів і впливів. Вона може впливати на професійне, особисте життя людини, та безпосередньо на прийняті рішення.

Відповідно до досліджень людей з низькою самооцінкою було встановлено, що страх перед втратою та жаль у більшій мірі притаманні особам з низькою самооцінкою на відміну від тих, у кого самооцінка висока. Так само люди з низькою самооцінкою прагнуть утримуватися від ризиків та менше ризикувати за тих, у кого самооцінка знаходиться на високому рівні. Одним з пояснень даної поведінки може виступати те, що особи з низькою самооцінкою більше та інтенсивніше переживають відчуття жалю, для них є важчим приймати втрати, тому вони намагаються зменшити кількість ризикованих ситуацій у власному житті, аби мінімізувати їх можливі негативні наслідки [8, 939].

За теорією К. Кумбса існує так званий ідеальний рівень ризику, бажане прагнення неврівноваженості буття. Тобто, аналізуючи індивідуальні особливості особистості,

можна виділити осіб із меншим або більшим рівнем схильності до ризику. Дана ідея підтримується і в теорії компенсації ризику, створеній Вілдом і Гентоном. За даним концептуальним підходом оцінка небезпеки кожного суб'єкта залишається постійною, незалежно від об'єктивних обставин, а прийнятний ризик визначається як відношення почуття небезпеки до почуття обережності. Саме прийнятний ризик є постійним показником, зумовленим індивідуальною специфікою схильності до ризику [3, 144].

Таким чином, визначено, що на схильність людини до ризику можуть впливати різноманітні фактори: навколишнє середовище, соціальне оточення, природні явища, певні життєві обставини, щодо яких відсутній життєвий досвід та відпрацьований план реагування. В такому випадку людина так чи інакше зіштовхнеться із ризиком. Так звані внутрішні фактори (індивідуальні властивості характеру) своєрідним чином також опосередковують схильність людини до ризику.

Методи дослідження

Завдання нашого експерименту полягало у визначенні впливу перегляду відео із різною змістовою складовою на схильність до ризику та самооцінку осіб юнацького віку. Суть експерименту полягала в тому, щоб змоделювати ризиковані життєві ситуації, чого неможливо досягти лише методом проведення тестування. Паралельно визначалися взаємозв'язки самооцінки індивіда та схильності до ризику. У ході експерименту були використані методики діагностики ступеня готовності до ризику Шуберта та «Самооцінка особистості» О.І. Моткова у модифікації Б.А. Сосновського.

Під час психологічного експерименту особливу роль відіграють сторонні чинники, що впливають на досліджуваних. Під час експерименту студенти перебували у приміщеннях, визначених ними просторами та добре освітленими. Під час безпосередньої

Питання психології

демонстрації відеоматеріалу було забезпечено належний звуковий супровід та доступність зображення, аби кожний учасник нашого дослідження мав змогу сприйняти весь необхідний матеріал.

Виклад основного матеріалу

Експеримент, який охопив 63 особи віком від 17 до 20 років, проведений у два етапи. Першій групі (надалі позначена «Група Н») демонструвалося відео із напруженим, другій – із заспокійливим змістом («Група С»). Крім того, що кожній з груп продемонстровано різний аудіовізуальний матеріал, також проведена контрольна діагностика без стимулів через тиждень після першого збору даних. Під час першого етапу експерименту обидві групи досліджуваних спочатку переглядали відеоролик. Відразу після перегляду ролику студенти проходили діагностику на самооцінку та схильність до ризику.

За результатами експертної оцінки відеороликів відібрані фрагменти із напруженою та спокійною змістовою складовою у якості зовнішнього стимулу. Напружений та жорстокий ролик супроводжувався негативними емоціями з боку досліджуваних: страх, переживання, відраза та інші подібні, в той час як відео зі спокійним змістом викликало відчуття умиротворення, спокою, врівноваженості або взагалі нейтральні емоції. Відібраний відео фрагмент напруженого змісту відображає кадри дорожньо-транспортних пригод, на фоні музика у швидкому темпі. Заспокійливий відео фрагмент зображує макрозйомку пташки колібрі у польоті біля квітки та супроводжується класичною музикою у повільному темпі.

Отримані емпіричні дані дозволяють зробити наступні висновки (рис. 1). Показники схильності до ризику групи Н

після перегляду відео незначимо знизилися. При цьому суттєво вищий розрив у опитаних юнаків, тоді як у дівчат практично не зафіксовано змін. Це дає змогу вважати, що певні стресові, напружені, загрозливі умови не чинять вплив на прийняття ризикових рішень особистістю. Незважаючи на те, що дані показники не є статистично значимими, все ж можна сформулювати нову гіпотезу, що юнаки більше ризикуватимуть за умов певної напруженості, в стресових умовах.

Результати перегляду відео зі спокійною та розслаблюючою змістовою також не виявили суттєвих відмінностей. Отже, перегляд відео зі спокійним змістом також не вплинув на схильність до ризику опитаних людей. Це може свідчити про те, що люди у звичному середовищі та у середовищі із зовнішнім впливом, що містить у собі спокійний, розслаблюючий фактор, будуть діяти однаково. Розслаблююче, заспокійливе та неагресивне середовище не змушують людину бути більш або менш обережною та не змінюють схильність до ризику людей.

Хоча при сумарному підрахунку схильності до ризику дівчат та юнаків суттєвих відмінностей за отриманими результатами до та після перегляду відео не було виявлено, проте окремих їх аналіз виявив наступні закономірності. Відмінності середньозважених групових показників дівчат до та після перегляду спокійного відео становить 1,6 бали. Це говорить про підвищення готовності ризикувати. В той час як схильність до ризику у юнаків, навпаки, зменшилася на 1,33 бали. Тобто, аудіовізуальний стимул зі спокійною змістовою складовою справив різновекторний вплив на юнаків та дівчат.

Питання психології

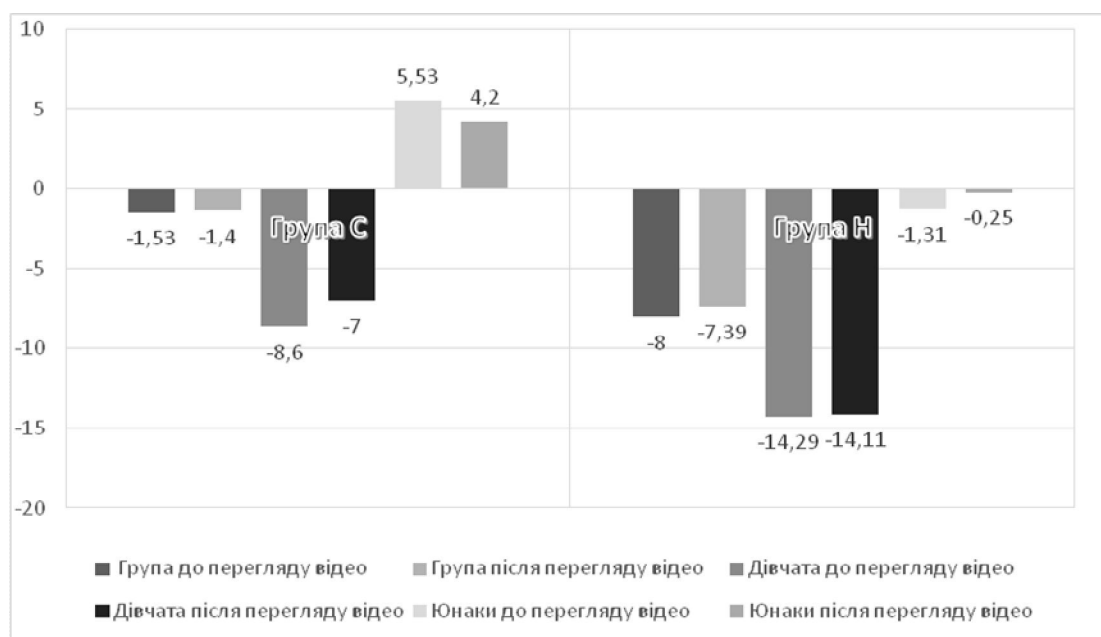

Рис. 1. Середні показники схильності до ризику осіб юнацького віку

Суттєво інші висновки показав експеримент щодо показників самооцінки студентів після пред'явлених зовнішніх стимулів (табл. 1). Середньозважені групові показники загальної самооцінки групи Н не

змінилась. Після перегляду напруженого відео у групі Н зменшилися показники самооцінки самостійності, самооцінки гармонійності та самооцінки екстраверсії.

Таблиця 1

Прояви самооцінки студентів у ході експерименту

Група	Наявність зовнішніх стимулів	Загальна самооцінка	Самооцінка моральності	Самооцінка волі	Самооцінка самостійності	Самооцінка креативності	Самооцінка гармонійності	Самооцінка екстраверсії
С	Без перегляду	3,52±0,46	3,83±0,78	3,39±0,63	3,72±0,51	3,43±0,83	3,34±0,87	3,4±0,59
	Після перегляду	3,34±0,55	3,71±0,8	3,24±0,6	3,56±0,42	3,05±0,93	3,38±0,71	3,12±0,67
	t_{emp}	2,5, $p \leq 0,05$			2,7, $p \leq 0,05$	3,1, $p \leq 0,05$		
Н	Без перегляду	3,79±0,48	4,05±0,54	3,63±0,62	3,95±0,54	3,68±0,7	3,66±0,61	3,77±0,63
	Після перегляду	3,71±0,38	3,99±0,48	3,62±0,51	3,8±0,53	3,73±0,57	3,49±0,56	3,63±0,64
	t_{emp}				2,5, $p \leq 0,05$		2,4, $p \leq 0,05$	2,1, $p \leq 0,05$

У Групі С показник загальної самооцінки після перегляду ролика знизився ($t_{emp} = 2,5$, $p \leq 0,05$). Після перегляду спокійного відео також змінилися такі показники самооцінки, як самооцінка самостійності та самооцінка креативності.

Отримані результати говорять про те, що заспокоюючий відеоматеріал здатен занизити загальну самооцінку людини, самооцінку креативності та самостійності. Водночас нам видаються передчасними глибинні висновки, але мова йде про

Питання психології

формулювання нової гіпотези щодо зміни самоставлення внаслідок зміни психоемоційного стану.

Гендерний аналіз середньозважених групових показників загальної самооцінки та окремих її проявів виявив наступне (табл. 2). Загальна самооцінка дівчат та юнаків як

середньозважений показник групи С відповідає середньому рівню. Після перегляду спокійного відео у дівчат суттєво зменшився показник самооцінки креативності та екстраверсії. У юнаків також суттєво зменшився показник самооцінки самостійності.

Таблиця 2

Відмінності проявів самооцінки дівчат та юнаків протягом експерименту

Групи порівняння	Підгрупа за статтю	Загальна самооцінка	Самооцінка моральності	Самооцінка волі	Самооцінка самостійності	Самооцінка креативності	Самооцінка гармонійності	Самооцінка екстраверсії
С	Дівчата	-	-	-	-	2.6, $p \leq 0.05$	-	2.7, $p \leq 0.05$
Н		-	-	-	-	-	-	-
С	Юнаки	-	-	-	2.4, $p \leq 0.05$	-	-	-
Н		-	-	-	-	-	-	-

Загальна самооцінка, а також самооцінка самостійності та креативності юнаків групи Н після перегляду відео зменшилася. В той же час у дівчат цієї групи не зафіксовано впливу на прояви самооцінки.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, експериментальне дослідження є синергетичною системою, у процесі реалізації його відбуваються трансформації початкових гіпотетичних припущень, розширення досліджуваної сфери. Експеримент дозволяє не просто зібрати та проаналізувати дані, як під час звичайного тестування, а виявляє вплив на досліджуваних, що, у свою чергу, дозволило стимулювати відчуття ризику, тобто краще проаналізувати стан та схильність до ризику студентської молоді.

Отже, припущення про вплив перегляду відео із різною змістовою складовою на схильність особистості до ризику не знайшло підтвердження. Самі по собі аудіовізуальні стимули з напруженим змістом не впливають на зростання

схильності до ризикованої поведінки. Незважаючи на відсутність статистично значимої відмінності між юнаками і дівчатами під час перегляду напруженого відео, тенденційно існують середньозважені групові відмінності схильності до ризику за статевою ознакою. Напружений аудіовізуальний вплив сприяв тому, аби рівень ризикованості у юнаків підвищився, хоча й не на достатньо значному рівні, аби зробити певні висновки. Це твердження потребує подальшого поглиблення вивчення. Дівчата, виходячи із отриманих результатів, є менш схильними до впливу зовнішніх подразників, що у свою чергу незначним чином відображається на їхньому стані та прийнятті рішень.

Причиною відсутності зміни готовності до ризику міг виступити той факт, що коротка тривалість відео не дозволила студентам ідентифікувати себе з героями матеріалів та перейняти почуття постраждалих достатньо мірою, аби це відобразилося на їхній готовності до ризику. Також варто зауважити, що відеоролик – це не реальна життєва ситуація, яка несе

Питання психології

загрозу життю. Досліджувані розуміли, що у момент перегляду аудіовізуального матеріалу вони знаходяться у безпеці.

Виявлено, що напружені впливи навколишнього середовища можуть зменшувати показник загальної самооцінки особистості, показники самооцінки самостійності, та екстраверсії у юнаків. Заспокійливий відеоматеріал здатен знизити показник самооцінки креативності та

екстраверсії у дівчат та самооцінки самостійності у юнаків. Таким чином, експериментальне дослідження виявила перспективу подальших дослідження гіпотези, що юнаки більшою мірою відчують зміни самооцінки під впливом зовнішніх стимулів, ці припущення є перспективою подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Бунас А.А. Прогностична компетентність як соціально значуща властивість особистості при прояві схильності до ризикованої поведінки. *Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова. Психологія*. Одеса, 2014. 19. Вип. 2 (32). С. 57.
2. Васильєва Т. А., Леонов С. В., Кривич Я. М. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / заг. ред. Т. А. Васильєвої, Я. М. Кривич. Суми, 2015. С. 208
3. Дишкант О.В. Особливості самооцінки рятувальників в залежності від їх рівня схильності до ризику. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*, 2015. Випуск 1 (1). С. 144.
4. Ильин Е.П. Психология риска. Санкт-Петербург, 2012. С. 27-28.
5. Ларіна Т.О. Ризиківання як соціально-психологічна практика життєконструювання особистості. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2013. Вип. 32 (35). С. 121-128.
6. Мещерякова Б.Г., Зинченко В.П. Большой психологический словарь. СПб, 2004. С. 632.
7. Giddens Anthony. Fate, Risk and Security. In: A.Giddens. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge 1991.
8. Muskaan Arora, Santha Kumari. Self-Esteem as Determinant of Investors' Risk Tolerance: Mediating Role of Loss Aversion and Regret. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Volume 6, Issue 3, March 2015. P. 939.

References

1. Bunas, A.A. (2014). prognostychna kompetentnist yak sotsialno znachushcha vlastyvist osobystosti pry proiavi skhylnosti do ryzykovanoi povedinky [Predictive competence as a socially important property of the individual in the manifestation of the propensity to risky behavior]. *Visnyk ONU Im. I.I.Mechnykova. Psykholohiia*. Odesa. 19. Vyp. 2 (32), 57 (in Ukrainian).
2. Vasylieva, T. A., Lieonov, S. V., Kryvych, Ya. M. (2015). Ekonomichnyi ryzyk: metody otsinky ta upravlinnia [Economic risk: methods of assessment and management] (navch. posibnyk), Sumy, 208 (in Ukrainian).
3. Dyshkant, O.V. (2015). Osoblyvosti samoostinky riatuvalnykiv v zalezhnosti vid yikh rivnia skhylnosti do ryzyku [Features of self-esteem of rescuers depending on their level of risk appetite]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu, Pedahohika ta psykholohiia*. Vyp. 1 (1), 144 (in Ukrainian).
4. Ilin, Ye.P. (2012). Psikhologiya riska. (Psychology of risk). Sankt-Peterburg. P. 27-28 (in Russian).
5. Larina, T.O. (2013). Ryzykuvannia yak sotsialno-psykholohichna praktyka zhyttiekonstruiuvannia osobystosti [Risking as a social psychological practice of person's lifeconstructing]. *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii*, 32 (35). P. 121-128 (in Ukrainian).
6. Meshcheryakova, B.G., Zinchenko, V.P. (2004). Bolshoy psikhologicheskyy slovar. (Big psychological dictionary). Sankt-Peterburg, P. 632 (in Russian).
7. Giddens Anthony (1991). Fate, Risk and Security. In: A.Giddens. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge.
8. Muskaan Arora, Santha Kumari (2015). Self-Esteem as Determinant of Investors' Risk Tolerance: Mediating Role of Loss Aversion and Regret. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Volume 6, Issue 3, March 2015. P. 939.

Резюме

Теслик Н. Н. кандидат психологічних наук,

Сумської державної університет

Солдатенко А. В. Сумської державної університет

**ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ СКЛОННОСТИ К РИСКУ И
САМООЦЕНКИ ЛИЦ ЮНОШЕСКОГО ВОЗРАСТА**

Рассмотрено влияние внешних факторов на склонность личности к риску и самооценку. Экспериментально определено взаимное влияние внешних стимулов различной эмоциональной сущности на проявление склонности к риску и отдельные проявления самооценки лиц юношеского возраста. Проанализированы различия психической реакции на аудиовизуальные стимулы разного эмоционального содержания по гендерному признаку.

Ключевые слова: склонность к риску; самооценка; психологический эксперимент; влияние внешних факторов на индивида.

Summary

Teslyk N. candidate of psychological sciences,
Sumy State University

Soldatenko A. Sumy State University

EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF PROPENSITY TO RISK IN YOUTH

Introduction. *Person cannot be in complete control of his or her environment, he or she may be prone to unexpected decisions. Experimental research method refers to the basic research methods in psychology. At the same time, experimental research in itself is a complex system that reveals specific manifestations of synergetic orientation.*

Purpose. *The purpose of this experimental study was to analyze the impact of environmental stimuli on the manifestations of self-esteem and risk-taking of adolescents. Hypothetically, we assume that watching videos with different content components has an impact on a person's propensity to take risks: videos with dynamic and intense content will increase a person's propensity to risk and reduce individual self-esteem, videos with calm content, on the contrary, determine risk and increased self-esteem of adolescents.*

Methods. *The task of our experiment was to determine the impact of watching videos with different content on the risk appetite and self-esteem of adolescents. The essence of the experiment was to simulate risky life situations, which cannot be achieved only by testing. In parallel, the relationship between an individual's self-esteem and risk behaviour. In the course of the experiment, the methods of diagnostics of the degree of readiness for risk of Schubert and "Self-assessment of personality" were used. Motkova in the modification of BA Sosnowski.*

Originality. *Thus, the experimental study is a synergetic system, in the process of its implementation there are transformations of the initial hypothetical assumptions, the expansion of the study area. The experiment allows not only to collect and analyze data, as in conventional testing, but also has an impact on the subjects, which, in turn, allowed to stimulate a sense of risk, ie better analyze the condition and risk propensity of student youth.*

Thus, the assumption of the impact of watching videos with different content on the individual's propensity to risk has not been confirmed. Despite the lack of statistically significant differences between boys and girls when watching intense videos, there are tendentious weighted group differences in risk propensity by gender.

Conclusion. *It was found that intense environmental influences can reduce the overall self-esteem, self-esteem, and extraversion in adolescents. The experimental study revealed the prospect of further studies of the hypothesis that young people are more likely to experience changes in self-esteem under the influence of external stimuli, but these assumptions are the prospect of further research.*

Key words: *predisposition to risk, self-esteem, psychological experiment, influence of external factors on the individual.*

Автори заявляють об відсутності конфлікту інтересів.

Recelved/Поступила: 08.10.2020